

Uudised

Hea klient!

Aasta on alanud Jõudluskontrolli Keskusele eriti tõiselt. Lisaks möödunud aasta kokkuvõtetele oleme organiseerinud meie piimatootjatele kaks koolitust. Kui esimene, andmete registreerimise koolitus, oli meie jaoks juba kolmas omataoline, siis udaratervise koolitus oli JKK jaoks täiesti uus kogemus. Koolitus sai ainukordne ja huvitav oma esinejate poolest, lisaks Eesti tunnustatud spetsialistidele avaldasid oma seisukohti Taani riikliku mastiiditõrje programmi juht Jørgen Katholm ning Kanada suurima jõudluskontrolliorganisatsiooni CanWest DHI turundus- ja klienditeeninduse juht Richard Cantin.

Täname suure teadmistehuvi eest!

Uudne oli ka salasõnade vahetamine, millest käesolevas lehes juttu on. Kui salasõnade vahetus nii mõneski hämmeldust ja ilmselt ka pahameelt tekitas, siis rõõmu valmistab, et üldiselt on meie loomapidajad üsnagi avatud uuendustele. Elektrooniliste märkide kasutamine leiab üha uusi ja uusi kasutajaid veisekarjades, kuid on leidnud kasutust juba ka seakasvatustes. Elektrooniliste märkide kasutamise kasvuga on tekkinud suurem huvi EID-märkide lugejate ning andmete kogumise-edastamise süsteemide vastu.

Mastiit 12 teenus juurdub meil visalt, aga proovide arv näitab tõusutrendi. Kuid proovide arvust olulisem on see, et meil on juba mitmeid kliente, kes on teenuse omaks võtnud ning tegelevad sihipäraselt mastiiditõrjega.

Selle aasta alguses otsustasime muuta meie kodulehel asuva Veiste müüginfo piima- ja lihaveisekasvatajatele tasuta teenuseks, mis kohe teenuse kasutamisele positiivselt mõjus.

Ilusat kevadet soovides!

Kaivo Ilves

Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Kõrvamärgiuudised

- Märtsikuust on veiste asenduskõrvamärkidena kasutusel Allflex Ultra kõrvamärgid. Väliselt on Ultra kõrvamärk äratuntav musta värvi n-ö "nupu" järgi. Sisuline erinevus seisneb endisest kvaliteetsemas lukustussüsteemis. Allflex Ultra kõrvamärgid on edukalt läbinud ICARi kõrvamärkide tunnustamise testi. Peagi hakkame müüma Ultra kõrvamärke ka veiste esmaseks märgistamiseks mõeldud kõrvamärkidena.

- JKK on müünud esimese koguse elektroonilisi kõrvamärke emiste identifitseerimiseks. Mitmes seafarmis on viimastel aastatel uuendatud tootmis-komplekse ja sisustatud need kaasaegsete tehnoloogiliste lahendusega, kus on kasutusel emiste automatiseeritud söötmisviis ehk söötmine nn robotiga. Sellise söötmissüsteemi tegevus põhineb looma identifitseerimisel elektroonilise kõrvamärgi abil, mis võimaldab sigu sööta sea tiinusele vastava söödakogusega.

Salasõnade vahetus

Piiratud juurdepääsuõigustega veebirakendustes (Vissuke, Liisu jne) pakub JKK autentimiseks kolme võimalust: kasutajanime/salasõna, ID-kaarti ja Mobiil-ID. Kasutajanime/salasõna kasutamise puuduseks on vähene turvalisus – iga inimene, kes neid teab, saab juurdepääsuõiguse rakendusele. Nende teadasaamine ei ole kuigi keeruline, sageli annab konto omanik need vabatahtlikult teistele kasutamiseks, jätab need arvuti juures nähtavale kohale või laseb veebilehitsejal salvestada.

Salasõnade vahetuse nõue on kantud soovist „jalutamaläinud“ kontode kasutusõiguste peatamiseks. JKK järgib järgmisi põhimõtteid:

- Salasõna pikim kasutus on 180 päeva;
- Salasõna aegumise teadasaamisest alates peab salasõna vahetama 7 päeva jooksul;
- Salasõna ei saa kohe uuesti kasutada. Selleks peab olema eelmisest kasutusest möödas vähemalt 30 päeva ja tehtud vähemalt kolm salasõna vahetust teiste salasõnade vastu.

Kahjuks ei läinud salasõna vahetuse

nõude juurutamine valutult, sest mitmed veebirakendused ei olnud selle toetamiseks täielikult valmis. Segadust oli palju ja JKK palub selle tekitamise eest vabandust!

Nüüd on probleemid lahendatud ja veebirakenduste kasutajad saavad probleemide korral sisselogimisel asjakohast tagasisidet:

- Salasõna on aegumas. Vahetage salasõna rakenduses, mis seda võimaldab või paluge salasõna vahetus teha JKK-l.

- Salasõna on aegunud. Kasutaja on jätnud õigeaegselt salasõna vahetamata ja sellepärast on juurdepääs kontole peatatud. Uue salasõna saamiseks pöörduge JKK-sse.

- Konto on lukustatud. Vale kasutajanime/salasõna kombinatsiooni on kasutatud vähemalt 10 korda. Konto avatakse automaatselt tunni aja pärast, kui aga rakendust on vaja kiiresti kasutada, siis helistage JKK-sse. Salasõna vahetuse järel on see situatsioon kerge tulema, sest jätkatakse vana salasõna kasutamist. Ka veebilehitseja võib jätkata vana salasõna automaatset pakkumist, kui konto salasõna vahetuse järel jääb see veebilehitsejas tegemata. Probleemide ilmnemisel veenduge, et veebilehitseja on korrektselt seadistatud, näiteks Internet Exploreris saab seda teha *Tools → Internet Options → Content → AutoComplete Settings* alt.

Kokkuvõttes võib öelda, et kasutajanime/salasõna kasutamine ei ole eriti turvaline ega probleemivaba. Kasutage parem ID-kaarti ja/või mobiil-ID!

Tipplem Jacqueline

Tartu Agro AS lehm Jacqueline võttis juba 2009. aastal lehmade 305päevase piimatoodangu rekordi oma nimele lüpskes neljandal laktatsioonil 18 935 kg piima. Nüüdseks on ta lõpetanud kuuenda laktatsiooni ja lüpsnud eluajal kokku üle 100 000 kg. Oma 107 281 kg piimatoodanguga (31.12.2011 seisuga) asub ta sajatuhandeliste klubis auväärsel neljandal kohal. Kui Jacqueline veel kaks laktatsiooni karjas püsib, on tal kõik eeldused asuda esikohale, sest kõik temast eespool olevad lehmad on karjast välja läinud. Selleks peab ta lüpsma kahel järgmisel laktatsioonil kokku vähemalt 22 427 kg piima.

Tasuva lihaisekasvatuse neli kriitilist faktorit

Tasuva lihaisekasvatuse neli kriitilist faktorit on:

- o liha hind,
- o ostusööda hind,
- o kulutused kvaliteetse silo tootmisele,
- o loomade juurdekasvu näitajad, DG.

Kaks esimest faktorit, realiseerimisel saadav hind ja ostusöödale tehtavad kulutused on meie poolt raskesti kontrollitavad – selle määrab ära siiski turu olukord.

Niisi jääb meile kaks võtit, mida kasutada, et lihaisekasvatust muuta kasumlikumaks.

Esimene võti – kvaliteetne silo tulutoovaks veiseliha tootmiseks.

Saavutamaks suuremat juurdekasvu, peaks loomade poolt suurenema silo söömus ja silos peab olema säilitatud maksimaalselt värskes rohus olevatest loomale vajalikest toidainetest, eelkõige omastatavatest proteiinidest. Aeg-ajalt on vaja üle vaadata soovitusel silo tegemiseks. Tootjad peavad endale teadvustama “kvaliteetset silo” kui parimat ja odavaimat põhisööta meie tingimustes lihaseitele. See on fakt, mis säilitab oma tõepärasuse lihaseite kasvatamisel vaatamata sellele, kui palju lisatakse hiljem ratsiooni jõusööta ja kontsentrante.

Kui karjatamisperioodil saavutab noorveis keskmiselt juurdekasvu 1 kg/päevas, miks siis seesama hein siloks tehtuna mõned kuud hiljem söödetuna annab loomadele juurdekasvu tihti ainult 500 g/päevas? Vastus on lihtne – silos on tekkinud olulised proteiinide kaod.

Söödas leiduvad proteiinid on elu alustalad ja loomad vajavad neid oma kehamassi juurdekasvuks. Peale heina niitmist algab koheselt selles olevate omastatavate proteiinide lagunemine ja muutumine mittevalgulisteks lämmastikühenditeks, mida loomad ei saa efektiivselt kasvuks kasutada. Analüüsid näitavad, et toorproteiini sisaldus silos võrreldes niitega on sama, kuid erinevus seisneb proteiini olemuse muutumises mitte-proteiinseks nitrogeeniks, seega on selle väärtus söödana looma jaoks langenud.

Kuidas siis peatada neid kadusid sööda väärtuses? Kasutades silo säilituslisandeid tagatakse niite kiire valmimine, mis ongi võtmeks, et takistada proteiinide lagunemist ja sellega kaasnevat söödaväärtuse kadu. Peaaegu 90% värskes heinas leiduvatest proteiinidest on võimalik õigete silotootmistavade ja kindla silokindlustuslisandi kasutamisega säilitada loomale omastatavatenä.

Lisandita toodetud silos võib see protsent langeda aga alla 40%, mis osutab sööda väärtuse langusele. Alltech'i silosäilitustehnoloogia Sil-All^{4x4} on tõestanud, et aitab ära hoida omastatava proteiini kadusid ja parandab seeduvust.

Silo tootmise ABC. Silo tegemise alustamine taime õiges kasvufaasis ja selleks kuluv aeg on üheks olulisemaks kriteeriumiks. 1% seeduva kuivaine tõus võrdub lihaseite lisa eluskaaluga 0,33 kg / looma kohta / päevas, kui silo on ainus sööt.

Silo tootmise protsess on üldiselt lihtne. Kui nende tallatakse korralikult, et eemaldada nii palju õhku kui võimalik, jääb niitesse baktereid, kas looduslikke või lisatud, mis muudavad taimedes olevad suhkrud anaeroobses keskkonnas hapeteks. Nende hapete tekkimisel langeb silo pH. Kui on tekkinud piisavalt happed ja pH langenud 4-ni või alla selle, tagatakse õige fermentatsioon e silo valmimine. Silo stabiliseerub ja selles enam olulisi muutusi ei toimu. Sellega luuakse piisav ja kvaliteetne põhisööt loomadele terveks söötmisperioodiks.

Eespool nimetatud protsessi käigus toimub alati proteiinide

lagunemine – kuid mida kiirem on pH langus fermentatsiooni alguses, seda väiksemad on kaod.

Uurimiskeskustes on kindlaks tehtud, et piimhappe tootmine taimedes leiduvatest suhkrutest bakterite ja ensüümide abil on kõige tõhusam, et saavutada kiire pH langus, millega viiakse proteiinide lagunemine miinimumini.

Omastatava proteiini tehnoloogia. Sil-All^{FVA} säilituslisandi abil on:

- garanteeritud kõrge ja kiire piimhappe tootmine, mille tõttu toimub kiireim pH langemine;
- kiire pH langus, mis peatab proteiinide lagunemise säästes 50% enam taimedes leiduvatest omastatavatest proteiinidest;
- need säilitatud omastatavad proteiinid tagavadki parema juurdekasvu ja ostusööda osatähtsuse vähenemise.

Tabel. Bioloogilise lisandi mõju omastatavatele proteiinidele +

	Lisandita	Sil-All ^{FVA}	
Omastatav proteiin (%)	50	67	+34%
Kuivaine tarbimine (kg/d)	7.4	8.2	+11%
Juurdekasv (kg/d)	0.60	0.89	+35%

Sil-All^{FVA} nelja unikaalse bakteritüve ja ensüümiga on võtmeks proteiinide sisalduse värskest niitest tagamisel ja seega säilitab sööda väärtuse igast niitest, igal ajal.

Kas on võimalik veelgi parandada söömust ja tõsta juurdekasv maksimaalseks? Ainevahetushäired nagu atsidoos on veisekasvatuses väga levinud probleem. Selle tagajärjeks on loomulikult tootlikkuse langus, kuna loom ei ole võimeline piisavalt sööma ega kasuta ära oma maksimaalset kasvupotentsiaali. Looma vats kasutab ära ainult 70% oma võimsusest.

Teine võti sööda kasutuse ja juurdekasvu vahekorra parandamiseks on tugevdada vatsa tööd ja seetõttu saavutada suuremat kuivaine söömust. On vaja leida võimalus, kuidas loomad just lõpp-nuumal saavutaksid suurema ööpäevase juurdekasvu.

Üle 20 aasta on Alltechi rahvusvahelistes uurimiskeskustes tehtud uuringuid elusa pärmikultuuri Yea-Sacc¹⁰²⁶ kasutamisest loomasöödas, et leida võimalus tõsta maksimaalselt loomade söömust, kuivaine tarbimist ja toidainete omastatavust. Sellega saavutatakse suurem juurdekasv ja kasum.

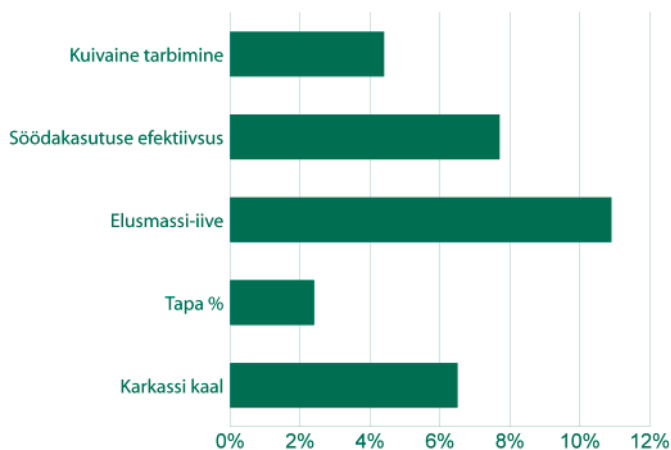
Teadlased on tõestanud, et eluspärm Yea-Sacc¹⁰²⁶ modifitseerib vatsa keskkonda, lubades loomal saavutada maksimaalset jõudlust.

Yea-Sacc'i toime on järgnev:

- stabiliseerib vatsa pH-d – eesmärk hoida vatsa pH üle 6.0 nii kaua kui võimalik, kuna alla 6.0 lakkab oluliste vatsabakterite poolt kiudaine seedimine. Yea-Sacc aitab ära hoida vatsa pH kõikumised ja atsidoosi.
- parandab kiudude seeduvust – stimuleerib kiudu seedivate bakterite kasvu vatsas, mille tulemuseks on suurem ja ulatuslikum koresööda seedimine;
- parandab kuivaine söömust – kiirendab sööda seeduvust vatsas, vähendab vatsa “ületäitumist” ja võimaldab suuremat söömust.

Nende ülaltoodud asjaolude tulemuseks on see, et loom tarbib rohkem kuivainet, tänu millele saavutatakse keskmiselt ligikaudu 11% juurdekasvu tõus. Nii on võimalus loomadele sööta suuremaid koguseid ilma vatsa ärritamata ja kartmata atsidoosi teket.

Joonis. Yea-Sacc¹⁰²⁶ tõstab lihaveiste tootlikkust. % parem kontrollgrupist

Et olla edukas tuleb võtta kasutusele uusimaid tehnoloogiaid. Alltech'is usume, et kasutades uusimaid teadussaavutusi ja tehnoloogiaid söödatootmises ja loomateravishoos on võimalik ka Eestis parandada veiseliha tootmise kasumlikkust.

Filleriin Puskar
Alltech Eesti OÜ

Lihaveiste terviseprobleemid

Lihaveiste, eriti ammehmade karja tervis on oluliselt parem kui piimalehmadel. Lihakarja vasikatel on paraku probleeme pea sama palju kui piimakarja vasikatel, kindlasti peab igas karjas sellele enam tähelepanu pöörama. See tagab ka noorkarja tervise ja loomade kiire kasvu eluea vältel.

VASIKATE TERVIS

Nõrgad vastsündinud vasikad. Kõige enam on see seotud ammehma söötmise ja pidamisega ning tervisega tiinuse hilises järgus ja poegimise kulgemisega.

Sümptomid – elujõuetus, loidus, vasikas ei suuda püsti tõusta ega imema minna. Nõrk imemisrefleks, ebakorrapärane hingamine ja sageli madalam kehatemperatuur.

Abi – ternespiima jootmine lutiga või sondiga manustamine. Soovitav ka glükoosi manustamine veeni või kõhuõõnde loomaarsti nõuannete alusel.

Vasikate asfüksia on vastsündinud vasikate hingamishäire, mis väljendub ebaregulaarse hingamise või hingamise puudumisega südame töö olemasolul. Selle põhjuseks on kas pikk poegimine, nabaväadi liigvarajane katkemine või lootevedelike sattumine hingamisteedesse.

Sümptomid – ebakorrapärane hingamine ja südame töö,

Tabel. Alltechi monitooring Eesti 20 lihaisekarjas

	Makromineraalid g/kg						Mikromineraalid mg/kg				
	P	Mg	Ca	K	Cl	Mn	Cu	Zn	Se	Co	I
20 farmi põhisöötade keskmised näitajad	2,00	1,69	9,27	20,16	2,37	49,22	4,72	24,40	0,03	0,08	0,22
Vajadus:											
lakteerivatele ammele		2,00		7,00	2,5	40	10,00	30,0	0,3	0,1	0,5
tiinetele ammele		1,20		6,00	2,0	40	10,00	30,0	0,3	0,1	0,5
noor- ja nuumloomale		1,00		6,00	2,0	20	10,00	30,0	0,3	0,1	0,5

nõrkus, võimetus tõusta, apaatia, tsüanootilised (sinakad) limaskestad.

Abi – vabastada kiiresti hingamisteed, teha rindkere massaaži.

Hüpagammaglobulineemia ja agammaglobulineemia.

Hüpagammaglobulineemia on patoloogia, mida iseloomustab vere madal gammaglobuliinide sisaldus. A-gammaglobulineemia on gammaglobuliinide täielik puudumine veres. Mõlema seisundi põhjuseks on ebapiisav ternespiima kogus, imemise/jootmise hilinemine ning ka ammehma madal immuunsus ja sellest põhjustatud ternespiima madal immunoglobuliinide tase.

Vere optimaalne gammaglobuliinide tase 2–5 päeva vanustel vasikatel on 12–16 g/l. Madalamat taset loetakse patoloogiliseks ja see seondub kõhulahtisuse ja respiratoorhaiguste esinemise suurenemisega. Immunoglobuliinide sisaldusel alla 5 g/l järgneb sepsis ja surm.

Vasikate tervise probleemide puhul peaks laskma uurida terne ja vere immunoglobuliinide taset.

Diarröa sündroom vasikatel. Diarröa ehk kõhulahtisus varases elustaadiumis on vasikate suurim tervisehäire ja põhjustab märkimisväärsed otseseid ja kaudseid majanduslikke kahjusid. Diarröa esinemine erinevates karjades kõigub 10 kuni 90%, millega kaasneb suremus 4–30%.

Diarröa põhjusteks on söötmise ja pidamise vead, hügieen, nakkuslikud bakterid/viirused/ainuraksed.

Respiratoorsed haigused (respiratoorsündroom). Need on mitmepõhjusliku etioloogiaga põletikulised protsessid hingamisteede limaskestas. Peamisteks faktoriteks on viirused, bakterid, mükoplasma, klamüüdiad ja parasiidid. Lisafaktoriteks on pärssitud immuunsus, halvad pidamistingimused, stress, söötmissaad.

Nagu eelpool, oleneb ka siin vastsündinu elujõulisus oluliselt ammehma immuunsusest ja ternesest.

Alltechi tehtud monitooringu alusel võime Eesti 20 lihaisekarjas kokku võtta **mineraalide sisalduse koresöötades** (vt tabel).

Nagu monitooringust selgus, kannatavad lihaiseid kõige suurema puuduse all **seleeni, tsingi, vase ja joodi osas**.

Kõik need mikromineraalid mängivad võrdset olulist rolli looma organismi füsioloogias ja nende puudus mõjutab oluliselt karja tervist, kaasa arvatud eelpool käsitletud terviseprobleeme.

Tänapäeval on aga võimalik katta puudujääv mineraalide osa looduslikele sarnaste BioPlex'e sisaldavate mineraalsöötadega, mida tänaseks kasutavad paljud lihaisekasvatajad maailmas.

Kavandame artiklile järe, milles toome teieni vaksineerimiste tulemused ja kogemused Tšehhist, Brno Ülikooli Veterinaaria teaduskonna prof Josef Illekilt.

Artikkel on koostatud Rakvere Liha-kombinaadi 2011. aasta detsembris korraldatud lihaisekasvatajate õppepäeval esinenud prof Josef Illeki ettekande põhjal.

Filleriin Puskar
Alltech Eesti OÜ

Andmete üheaegne esitamine JKK-le ja PRIA-le

Alates 2008. a maist on JKK klientidel võimalus esitada andmeid üheaegselt veiste liikumise, põhikarja mineku, poegimise ja sündinud vasikate märgistamise ning karjast väljamineku kohta nii JKK-le kui ka PRIA-le. Esialgu oli see võimalik vaid piimalehmade jõudluskontrolli tegijatel Vissukese kaudu, mõnevõrra hiljem ka lihavesikasvatavatel Liisu programmis. Kuni tänavu 1. märtsini oli seda võimalust kasutanud 265 klienti. Esimesel aastal kasutas andmete üheaegse edastamise võimalust 50 klienti, järgnevalt on igal aastal kasutajate arv suurenenud umbes 50 võrra. Enim kasutavad seda andmete edastamise võimalust suured piimatootjad. 80 suurtootjat, kel oli aastavahetusel karjas vähemalt 100 lehma, olid 1. märtsiks teinud PRIAsse 114 253 andmeedastust, mis moodustab 90,7% viimaste koguarvust (126 044). Kuid ka siin on arenguruumi, sest viimatimainitud suurtootjaid oli lõppenud aastal 202. Mis puudutab erinevaid andmeliike, mida edastatakse, siis neist on esikohal veiste märgistamine, mida on tehtud 75 780 korda (60,1%), sellele järgnevad karjast väljamineku sündmused (tapmine, hukkimine, kadumine, elusmüük välismaale) 25 300 korda ehk 20,1% ja veiste liikumine – 22 013 (17,5%). Märgistamistest langeb 94,5% piimaveiste ja 4,5% lihavesiste arvele, väljaminekutest on 97,2% piimaveiste ja 2,8% lihavesiste omad. Viimastel kuudel on PRIAsse edastatud keskmiselt veidi üle 4000 sündmuse.

Mõned nõuanded andmete üheaegseks esitamiseks. Vissukesse tuleb siseneda kindlasti ID-kaardiga. Veiste väljaminekute esitamisel tuleb juhul, kui loom liigub vahendaja kätte, esitada JKK-le tema karjast väljaviiamise tõeline põhjus, selleks on tavaliselt madal toodang, halb lüpstavus, vanus, sigimisprobleemid, jms

ning lahtrisse “loom liigub vahendaja juurde” teha linnuke. Elusmüüki näidake vaid sel juhul, kui müüte looma teisele lehmapidajale tema karja täienduseks.

Inno Maasikas
andmetöötlusosakonna juhataja

Hilistalvised koolitused toimunud

Kolmandat aastat järjest kujunes märtsikuu ajaks, mil JKK korraldas oma klientidele koolitusi Eesti Maaelu Arengukava toel.

Kuu alguses oli Rakveres andmete kasutamise koolitus keskmise suurusega piimafarmide pidajatele. Kahepäevase koolituse käigus keskenduti karja- ja terviseandmete kasutamisele. Märtsi lõpus toimus rohke osavõtuga udaraterwise teemaline koolitus Udar 2012 loomakasvatuse- ja farmijuhtidele.

Mitmepeäevased koolitused on selleks aastaks peetud, (piirkondlikke) infopäevi on veel ees. Koolituste materjalid on avaldatud ka JKK kodulehel.

JKK pakub tööd

Udaratervis ja sigimisinäitajad on teemad, millest viimastel aastatel on küll palju räägitud, kuid märgatavat muutust paremuse suunas ei ole toimunud. Kuna kaasaegsete teadmiste, ravimite ja probleemide kompleksse lahendamise mõju on aeglane või puudub sootuks, siis JKK on otsustanud valida alternatiivsete vahendite kasutamise tee.

Ootame oma kollektiivi inimest, kes omab laialdasi teadmisi ja praktilist kogemust klaaskuuli, kaartide või šamaanitrulli kasutamise alal. Tööülesanneteks saavad olema lehmade tiinuse, sündiva vasika soo ja piima kvaliteedi määramine ennustamise meetodil.

Kandidaadilt eeldame riigikeele valdamist suhtlustasandil, interneti kasutamise oskust ja lehmasignaale

tundmist. Kasuks tuleb varasem kontakt lehmaga. Omalt poolt pakume meeldivat seltskonda ja uusi kummikuid. CV koos palgasooviga palume saata e-posti aadressile konkurss1loodavaleametikoale. lilleke@jkkkeskus.ee. Tööle asumise aeg on 1. aprill 2012.

www.jkkkeskus.ee
keskus@jkkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094
Tel 738 7700
Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Prääma, Paide vald, Järva mk	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Jaani 10 II korrus, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17-202, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00